

Visi ir visgudrākie

Contra

Māksliniece Ulla Sāra

No igauņu valodas tulkojis Guntars Godiņš

Liels un mazs, 2020

ISBN: 978-9934-574-48-1

Sinopse

Igaunņu dzejnieks Contra uzrakstījis jautrus, delverību pilnus dzejoļus par skolu un mācīšanos. Zem uzjautriņošanās joku virskārtas atrodamas nopietnas atklāsmes par svarīgām vērtībām.

Grāmata piemērota sākumskolas vecuma bērniem, sākot no 7 gadu vecuma. Noskaties īsu video par grāmatu [šeit](#) un [šeit](#)!

Grāmatas izdošanu atbalstījusi Eiropas Savienības programma „Radošā Eiropa”, Latvijas Republikas Kultūras ministrija un Igaunijas Kultūrkapitāla fonda programma Traducta.

Par autoriem:

Contra (īstajā vārdā – *Margus Konnula*) Igaunijā ir ļoti populārs dzejnieks, gandrīz trīsdesmit dzejoļu krājumu autors, rakstījis arī tekstus izrādēm, prozas grāmatu bērniem „Prezidenta lielais noslēpums”, atmiņu un pārdomu grāmatu „Mana Latvija” u.c. Kopš Contra apguvis latviešu valodu, viņš kļuvis par īstu latviešu literatūras vēstnieku Igaunijā, Latvijā saņēmis Dzintara Soduma balvu un Triju Zvaigžņu ordeni.

Jau pirmā **Ullas Sāras** (*Ulla Saar*) profesionāli ilustrētā grāmata 2014. gadā tika iekļauta prestižajā „White Ravens” katalogā, ko sastāda Minhenes Starptautiskā jaunatnes bibliotēka. Šobrīd viņa ir viena no populārākajām un daudzpusīgākajām igauņu mūsdienu ilustratorēm, kas literāro darbu noskaņu un kontekstu pārveido līdzvērtīgos un tekstu papildinošos vizuālos mākslas darbos. Strādā arī Igaunijas Bērnu literatūras centrā.

Par tulkotāju:

Guntars Godiņš aizrautīgi un veiksmīgi strādā igauņu un somu literatūras labā, padarot to par svarīgu daļu latviešu lasītāju literārajā pieredzē. Viņš lielā mērā palīdzējis, lai Contra kļūtu par lielisku latviešu literatūras tulkotāju un gandrīz vai par latviešu dzejnieku: 2019. gadā iznāca krājums „Tik grūti ir būt latvietim”, kura pirmā daļa atdzejota no igauņu valodas, bet otro Contra rakstījis latviski. Abus draugus vieno nebēdnīga humora izjūta un prieks par valodas spēlēm. Divas reizes Guntars Godiņš saņēmis Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā par Andrusa Kivirehka (*Andrus Kivirähk*) darbu tulkojumiem, bet ar Latvijas un Igaunijas Ārlietu ministriju Valodu balvu apbalvots par igauņu eposa „Kalevdēls” atdzejojumu.

Guntars Godiņš

Kā tu kļuvi par tulkotāju?

Sāku atdzejot un tulkot pagājušā gadsimta 80. gadu sākumā, kad padomju cenzūra bija uzlikusi ķepu maniem dzejoļiem un tos kādu laiku liedza publicēt. Sāku ar igauņu dzejnieka Jāna Kaplinska dzeju, un atdzejojot nosacīti varēju kompensēt oriģināldzejas publicēšanas aizliegumu. Jau tad sapratu, ka iemācīties valodu nozīmē iegūt vēl vienu kultūru, domāšanu, būtībā – vēl vienu pasauli.

Kā tu izvēlēties valodas, no kurām tulko?

Jau skolas pēdējā klasē vēlējos iemācīties kādu valodu, kas nav ne angļu, ne vācu. Toreiz nodarbojos ar mūziku, un man patika muzikālas jeb skanīgas valodas, un tāda man šķita igauņu valoda. Vēlāk iemācījos arī somu valodu, kas manām ausīm arī šķita labskanīga.

Kas tev visvairāk patīk, tulkojot bērnu grāmatas?

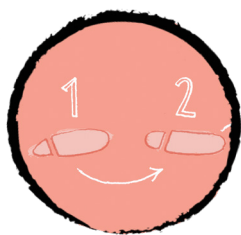
Tulkojot Andrusa Kivirehka Lotes grāmatas un „Kaku un pavasari”, Lēlo Tungalas „Daudzpusīgo roni”, Heli Lāksonenas dienvidrietumu somu valodas dialektā rakstīto dzejas grāmatu „Piec ait kalns” un citas, vienmēr esmu priecājies par igauņu un somu autoru fantāzijas lidojumu, mūsdienīgo domāšanu un rotaļām ar valodu.

Kas bija visgrūtākais, tulkojot šo grāmatu? Kam bija īpaši jāpievērš uzmanība?

Igauņu dzejnieks Contra ir uzrakstījis dzejoļu grāmatu bērniem „Visi ir visgudrākie”, kurā asprātīgi tiek runāts par skolas dzīvi. Tā kā dzejoļi igauņiski ir rakstīti klasiskā panta formā un ar atskaņām, nācās veikli lavierēt starp strikto formu un saturu. Atdzejojot šos delverīgos dzejoļus, arī man bija jābūt delverīgam un nerātnam skolniekam. Manā vecumā tas nemaz nebija viegli.

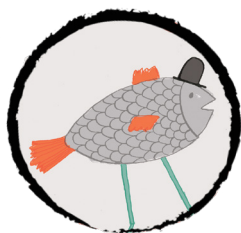
UZDEVUMI UN AKTIVITĀTES

Praktisks uzdevums „Mana diena”

Izlasi dzejoli „**Prom uz skolu dip dap**” (10. lpp.) un uzraksti, kāds ir tavs dienas režīms.

Praktisks uzdevums „Mans ceļš uz skolu”

Izlasi dzejoli „**Cilvēks nav nekāda karpa**” (12. lpp.) un uzzīmē plānu, kā tu vari nokļūt līdz skolai – vai tas ir ceļš ar kājām, autobusu vai automašīnu. Vai tavā ceļā ir bīstamas vietas? Kā tu tajās rīkojies? Vai tevi pavada kāds no ģimenes? Vai tev ir ceļabiedri? Cik ilgs laiks paiet ceļā? Vai ir kaut kas interesants, kam tu pa ceļam pievērs uzmanību?

Praktisks uzdevums „Mani skolas darbi”

Izlasi dzejoli „**Bažīga gaidīšana**” (14. lpp.). Nosauc, kādus mācību priekšmetus skolā mācies, kāds ir to saturs. Vai kāds tev šķiet interesantāks par pārējiem, kāpēc?

Praktisks uzdevums „Mans uzvārds”

Izlasi dzejoli „**Klāra un Sāra**” (22. lpp.). Kāds ir tavas ģimenes uzvārds, vai mammai un tētim ir vienādi uzvārdi? Izpēti, kā rodas dubultuzvārdi. Kā tev šķiet, vai cilvēks ir „līdzīgs” savam uzvārdam? Salīdzini, kādi ir uzvārdu rakstības principi Latvijā un citās valstīs? Vai visās valodās tiek lietota vīriešu un sieviešu dzimte uzvārdu galotnēs?

Praktisks uzdevums „Manas finanses”

Izlasi dzejoli „**Doma par finansēm**” (36. lpp.). Pastāsti, vai tev ir kabatasnauda? Kā tu to tērē? Kā var sakrāt naudu?

Spēle „Šahs”

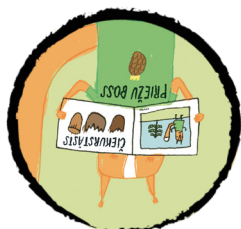
Izlasi dzejoli „**16 šaha figūriņas**” (52. lpp.). Kādi ir šaha figūru gājieni? Izspēlē tos darbībā (soļos). Uzzīmē ar krītu telpā šaha dēli. Izspēlē partiju, izmantojot klasesbiedrus kā figūras.

Saruna „Savējie svešie”

Izlasi dzejoli „**Apmaiņas skolēns**” (59.lpp.). Pārrunājiēt priekšstatu par dažādām zemēm, to kultūru un paradumiem, aizspriedumiem, saskarsmi ar citu valstu bērniem.

Saruna „Lasītprasme un tava izglītība”

Izlasi dzejoli „**Mācos no vāveres lasīt es tekoši**” (65.lpp.). Pārrunājiēt šādas tēmas – lasītprasme, ātrums un pavisība, koncentrēšanās, spēja iedziļināties, teksta satura izpratne. Lasītpratības nozīme izglītībā un karjerā.

Radošs uzdevums „Orķestris”

Izlasi dzejoli „**Klases orķestris**” (73. lpp.). Izveidojiēt „objektu orķestri”, izmantojiēt dažādus priekšmetus un noskaidrojiēt, kādas skaņas tie var radīt. Vai var orķestrī izmantot arī mobilos telefonus (telefonu skaņas)? Kāpēc mūziķi reizēm tomēr „blenž telefonā”? (izmanto notis!) Izmantojiēt telefonus, ieskaņojiēt savu orķestri.

Pētniecisks uzdevums „Mans skolotājs”

Izlasi dzejoli „**Visgudrākais skolotājs**” (75. lpp.). Izpēti, kādi ir tavu skolotāju hobiji, kādās sabiedriskās aktivitātēs iesaistās tavi skolotāji.

Saruna „Mani klasesbiedri”

Izlasi dzejoli „**Visi ir visgudrākie**” (76. lpp.). Pārrunājiēt savas klases dažādos talantus, individuālās īpatnības un spējas.

Saruna „Kā es jūtos savā skolā”

Kā rodas patika un kā nepatika pret skolu un mācībām, kas to izraisa? Kas ir atbildīgs par to, lai bērniem patiktu iet skolā, patiktu mācīties? Pārrunājiēt, kā bērni, skolotāji, vecāki kopā rada skolas vidi.

Praktisks uzdevums „Uzvedības noteikumi skolā”

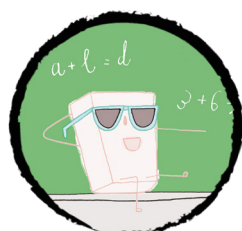
Izveidojiet skolas noteikumu sarakstu, par kuriem ir runāts grāmatā. Salīdziniet ar savas skolas noteikumiem. Vai drošības noteikumi skolā ir vajadzīgi?

Saruna „Apmaiņas skolēns”

Izlasi dzejoli „**Apmaiņas skolēns**” (59. lpp.). Pārrunājiet, kā par tādu var kļūt. Kāds ir mērķis bērniem, braucot mācīties uz citu valsti? Pētiet pasaules karti – uz kuru zemi būtu interesanti aizbraukt kā apmaiņas skolēnam, kāpēc?

Pētniecisks darbs „Skola toreiz un tagad”

Izlasi dzejoli „**Derīgais sūklis**” (63. lpp.) un izpēti, kāda bija skola, kad skolā gāja tavi vecāki, vecvecāki vai skolotāji. Kas ir mainījies un kas ir līdzīgi?